

การส่งเสริมการประพันธ์ร้อยกรองของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว¹

สุกัญญา เทียนทอง²

วิวัฒน์ อินทรพร³

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการส่งเสริมการประพันธ์ร้อยกรองของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยศึกษาข้อมูลจากพระราชกรณียกิจและพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ผลการศึกษาพบว่า การส่งเสริมการประพันธ์ร้อยกรองของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีอยู่ 5 ด้าน ดังนี้ 1. การค้นคว้าและเผยแพร่วรรณคดีโบราณ ได้แก่ พระราชนิพนธ์เรื่อง บ่อเกิดรามเกียรติ์ และ โองการแข่งน้ำ 2. การนำวรรณคดีโบราณมาดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่ ได้แก่ พระราชนิพนธ์เรื่อง สุภาชิตพระร่วง คำโคลง โคลงโลกนิติจำแลง และ นิราศมะเหลเถไถ 3. การจัดตั้งวรรณคดีสโมสรเพื่อส่งเสริมการประพันธ์ 4. การออกหนังสือพิมพ์เพื่อเผยแพร่ผลงานร้อยกรอง คือหนังสือพิมพ์ ดุสิตสมิต และ 5. การพระราชนิพนธ์ตำราประพันธ์ศาสตร์ ได้แก่ พระราชนิพนธ์เรื่อง พระบรมราชาธิบายในการประพันธ์ และ พระนลคำหลวง ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นนักวรรณคดีศึกษา โดยทรงเล็งเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของวรรณคดีไทย ทรงอนุรักษ์ เผยแพร่ ส่งเสริม และสร้างสรรค์วรรณคดีไทยมาโดยตลอดรัชสมัยของพระองค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชกรณียกิจด้านการส่งเสริมการประพันธ์ร้อยกรอง จึงทำให้รัชสมัยนี้เป็นยุคที่วรรณคดีร้อยกรองเจริญรุ่งเรืองยุคสมัยหนึ่ง

คำสำคัญ: การส่งเสริมการประพันธ์ร้อยกรอง การดัดแปลงและสร้างสรรค์วรรณคดีไทย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง "พระนลคำหลวง: การศึกษาในฐานะตำราประพันธ์ศาสตร์" ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

² นักศึกษาหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อีเมล: tiantong_s@su.ac.th

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อีเมล: intaraporn_w@su.ac.th

Poetry Under the Patronage of King Rama VI⁴

Supanut Tiantong⁵ Weerawat Intaraporn⁶

Abstract

The aim of this article is to study poetry under the patronage of King Rama VI which was researched from his royal duties and writings. The results showed the poetry supported by King Rama VI has five aspects: 1) researching and disseminating ancient literature, which are Bokoedrammakian and Ongkanchaengnam; 2) adapting and recreating ancient literature which are Suphasiit Phraruang Khamkhlung, Khlonglokkaniti Chamlaeng and Nirat Malethethai; 3) supporting poetry by the established the Wannakhadi Samoson; 4) publishing poetry works in the Dusitsmit newspaper; and 5) royal writing on poetics which are Phraborommarachathibai Nai Kanpraphan and Phranon Khamluang. The study reveals that King Rama VI was a literary educator and recognized the value and importance of conserving, disseminating, promoting and creating Thai literature throughout his reign. The promoting of poetry by King Rama VI therefore made his reign a prosperous period for poetry literature.

Keywords: Royal patronage, Thai literature, King Rama VI

⁴ This article is part of thesis " PHRANON KHAMLUANG: THE STUDY AS TEXTS ON POETICS"

⁵ Master's student, Master of Arts, Program in Thai, Faculty of Arts, Silpakorn University. e-mail: tiantong_s@su.ac.th

⁶ Asst.Prof., Ph.D. Department of Thai, Faculty of Arts, Silpakorn University. e-mail: intaraporn_w@su.ac.th

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสนพระราชหฤทัยในด้านอักษรศาสตร์เป็นอย่างยิ่ง โดยทรงเอาพระราชหฤทัยใส่เป็นที่สุด ด้วยพระองค์ทรงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการประพันธ์ร้อยกรอง อันเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเจริญวัฒนาของชาติประการหนึ่ง อีกทั้งทรงทราบถึงปัญหาด้านการใช้ภาษาไทย ตลอดจนการรับอิทธิพลตะวันตกในด้านวรรณกรรมเข้ามาในเมืองไทย พระองค์ทรงมีพระราชดำริในการส่งเสริมการประพันธ์ร้อยกรองของไทยในรูปแบบต่าง ๆ ด้วยพระปรีชาสามารถในทางอักษรศาสตร์ กอปรด้วยพระวิริยอุตสาหะของพระองค์ จึงส่งผลให้ในรัชสมัยของพระองค์นั้นเป็นยุคที่งานประพันธ์ร้อยกรองของไทยกลับมาเฟื่องฟูอีกครั้งหนึ่ง ดังที่ Fakhong (1987 : 244) ได้กล่าวถึงสภาพวรรณกรรมในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ความว่า "วรรณคดีประเภทร้อยกรองเจริญถึงขีดสุด วรรณคดีประเภทร้อยแก้วก้าวหน้ายิ่งกว่ายุคสมัยที่กล่าวมา"

รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นช่วงที่ชาติตะวันตกได้เข้ามามีอิทธิพลในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างมาก ซึ่งสืบเนื่องมาตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่เริ่มมีการปรับปรุงประเทศในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ทัดเทียมและเป็นที่ยอมรับของชาติตะวันตก เมืองไทยมีความตื่นตัวกับกระแสการล่าอาณานิคมของชาติตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การพัฒนาและปรับปรุงประเทศให้เป็นไปตามอย่างชาติตะวันตก ทั้งในด้านการเมืองการปกครอง การศึกษา ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในสมัยนั้น มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงด้วยกันทั้งสิ้น อาทิ การจัดตั้งโรงเรียนสำหรับกุลบุตร กุลธิดา การศึกษามีได้จำกัดอยู่ในวงชนชั้นสูงเท่านั้น แต่ยังแพร่หลายมาสู่ประชาชนทั่วไป บรรดาข้าราชการหรือผู้มีฐานะดี นิยมส่งบุตรหลานของตนไปศึกษาหาความรู้ในชาติตะวันตก อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นช่วงที่ประชาชนเริ่มตื่นตัวกับการศึกษามากขึ้น ตลอดจนการรับอิทธิพลของชาติตะวันตกเข้ามาในเมืองไทย คนไทยเริ่มรู้จักวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ของชาติตะวันตก สืบเนื่องถึงช่วงต้นรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ถึงแม้ภัยคุกคามจากลัทธิล่าอาณานิคมของชาติตะวันตกจะไม่ได้เป็นภัยร้ายแรงต่อความมั่นคง เหมือนกับในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่ภัยคุกคามดังกล่าวก็มีได้หายไป ทั้งยังมีปัญหาเรื่องสิทธิสัญญาต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ขัดขวางการพัฒนาประเทศ ดังที่ Michubot (2014 : 73) กล่าวว่า "เมื่อเริ่มรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น ภัยคุกคามจากลัทธิล่าอาณานิคมยังคงดำเนินอยู่อย่างต่อเนื่อง ทั้งปัญหาสิทธิสภาพนอกอาณาเขตและภาษีร้อยชักสาม ก็ยังคงเป็นอุปสรรคขวางกั้นการพัฒนาประเทศ"

ถึงแม้ว่าในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมืองไทยจะมีได้รับผลกระทบจากลัทธิล่าอาณานิคมของชาติตะวันตก แต่ก็ยังมีปัญหาในด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับอิทธิพลตะวันตกเข้ามาในเมืองไทย โดยผ่านทางชาวไทยในขณะนั้นที่เดินทางกลับมาจากการศึกษาหาความรู้ในประเทศตะวันตก การรับอิทธิพลตะวันตกเข้ามาในเมืองไทยนั้น มิใช่เป็นการรับเอาความรู้หรือวิทยาการสมัยใหม่มาเท่านั้น แต่ยังรับขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษา และวัฒนธรรมของชาติตะวันตกเข้ามาอีกด้วย ตลอดจนวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปตามอย่างชาติ

ตะวันตก ลักษณะดังกล่าวนี้มีผลกระทบต่อเมืองไทยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในด้านภาษาและวรรณคดี ก่อให้เกิดความนิยมในการใช้ภาษาและการแต่งวรรณกรรมในรูปแบบที่แตกต่างออกไป ซึ่งไม่เป็นไปตามรูปแบบที่ดั่งเดิมของไทย ประกอบกับในขณะนั้นประเทศทั้งหลายในโลกกำลังเผชิญกับภัยสงครามโลกครั้งที่ 1 การปลูกฝังความรักชาติบ้านเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความภูมิใจในความเป็นไทย จึงเป็นสิ่งที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเอาพระราชหฤทัยใส่เป็นที่สุด ตลอดจนทรงมีแนวพระราชดำริในการอนุรักษ์ความเป็นไทยผ่านรูปแบบต่าง ๆ ด้วยทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้ประชาชนชาวไทยเกิดความรักและภูมิใจในความเป็นชาติไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประพันธ์ร้อยกรองของไทย ดังที่พระองค์ทรงให้ความสำคัญและยกย่องคุณค่าของ กวี ไว้สูงมาก ปรากฏในบทนำพระราชนิพนธ์เรื่อง พระนลคำหลวง ความว่า

ดูรากุลบุตรเชื้อ	ชาติชาย ไทยเอย
อันชาติรุ่งเรืองฉาย	เฉิดแท้
แม่ไร่กะวือาย	ทั้งชาติ เจียวพ่อ
เขาจะเยาะเล่นแม่	หมดผู้รู้ดี ๆ
กะวิสง่าแม่น	มณีสาร
คำเพราะคือสังวาลย์	กอบแก้ว
ควรเพิ่มพิริยการ	กะวีเวท เทอญพ่อ
กอบกิจประเสริฐแล้ว	ไปต้องร้อนตัว ๆ
อย่างกลัวถูกตีฟัน	เกินสมัย หน้อยเลย
ใครเยาะก็ช่างใคร	อย่าแก้ว
เราไทยอักษรไทย	เราแต่ง ลีธา
ใครติลลือคือเสื่อ	ไม่รู้ลีสี่ ๆ
นานาประเทศล้วน	นับถือ
คนที่รู้หนังสือ	แต่งได้
ใครเกลียดอักษรคือ	คนป่า
ใครเยาะกะวีไซร์	แน่แท้คนดง ๆ

(King Rama VI, 2016 : ค-ค)

พระราชนิพนธ์โคลงสี่สุภาพข้างต้น แสดงให้เห็นถึงแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงให้คุณค่าแก่ กวี ดังที่ทรงกล่าวว่า "กะวิสง่าแม่น มณีสาร" ดังนั้น กวี จึงเป็นผู้ที่ทำให้ชาติบ้านเมืองมีความเจริญรุ่งเรือง ประเทศที่เจริญแล้วต่างนับถือผู้รู้หนังสือ ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านการประพันธ์ นอกจากนี้ยังมีพระราชประสงค์ที่สำคัญ คือ ทรงมุ่งหวังให้กุลบุตรทั้งหลาย มีความวิริยะพากเพียรที่จะฝึกฝนตนเอง

ในการแต่งคำประพันธ์ ดังที่ทรงกล่าวว่า "ควรเพิ่มพิริยการ กะวีเวท เทอญพ้อ" เพื่อให้ "ชาติรุ่งเรืองฉาย เฉิดแท้" ต่อไป

Pupaka (2010 : 460-461) ได้ศึกษาพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พบว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงนำวรรณคดีมาใช้เป็นเครื่องมือดำเนินพระบรมราโชบายในการสร้างชาติ มุ่งเสนอความสำคัญของสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ โดยมุ่งให้ประชาชนยึดมั่นในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาและมีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ซึ่งอยู่ในฐานะผู้นำของชาติ อีกทั้งยังทรงชี้แนะให้ประชาชนในชาติเกิดความตระหนักในคุณค่าและดำรงรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมที่ดีของชาติ นอกจากนี้ยังมีพระราชนิพนธ์อีกส่วนหนึ่งที่ไม่ได้มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างชาติโดยตรง เช่น *มัทนะพาธา พระนลคำหลวง* เป็นต้น แต่กล่าวได้ว่ามีความสำคัญต่อการสร้างชาติในทางอ้อม โดยพระราชนิพนธ์กลุ่มนี้แสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของชาติที่มีมาอย่างยาวนาน และกระตุ้นให้ตระหนักในคุณค่าของศิลปะการประพันธ์หนังสือของชาติ ผ่านรูปแบบและฉันทลักษณ์โบราณ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าฉันทลักษณ์และภาษาไทยก็สามารถถ่ายทอดวรรณคดีเอกของชนชาติอื่นได้อย่างไพเราะเช่นกัน ทำให้เห็นว่าชาติไทยเป็นชาติที่มีศิลปวัฒนธรรมที่ดั่งงาม มีอารยธรรมเจริญรุ่งเรืองเช่นเดียวกับนานาชาติ

จะเห็นได้ว่าพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีเนื้อหาที่มุ่งเสนอความรักชาติ บ้านเมืองและปลุกฝังให้คนไทยมีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ นอกจากนี้พระองค์ยังทรงให้ความสำคัญเกี่ยวกับการประพันธ์ร้อยกรอง ตามแนวพระราชดำริที่ทรงให้คุณค่าแก่ *กวี* ไว้สูง ซึ่งพระองค์ทรงถือว่า *กวี* เป็นผู้ที่ทำให้ชาติบ้านเมืองมีความเจริญรุ่งเรือง ดังนั้นภาษาและวรรณคดีไทยจึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีอารยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการประพันธ์ร้อยกรองของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งนอกจากจะเป็นการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญพัฒนาอีกประการหนึ่งแล้ว ยังก่อให้เกิดการอนุรักษ์และหวนกลับมานิยมการประพันธ์ร้อยกรองของไทยอีกด้วย ดังที่ผู้วิจัยจะศึกษาและนำเสนอผลการศึกษาในบทความนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาลักษณะการส่งเสริมการประพันธ์ร้อยกรองของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาข้อมูลจากพระราชกรณียกิจและพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการประพันธ์ร้อยกรอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากพระราชกรณียกิจและพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากพระราชกรณียกิจและพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
3. สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
4. เรียบเรียงและนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมการประพันธ์ร้อยกรองของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. บทความนี้ผู้วิจัยอ้างอิงข้อความจากเอกสารที่ศึกษาค้นคว้า ดังนี้ *ข้อความ* (ชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) ตัวอย่างเช่น

<i>ช่วย กันเถิดพี่น้อง</i>	<i>ร่วมชาติ</i>
<i>ทำ สิ่งซึ่งยังขาด</i>	<i>อยู่แท้</i>
<i>รู้ กันศัตรูอาจ</i>	<i>จรเหยียบ</i>
<i>บ้าน แตกยับย่อยแล้ว</i>	<i>สุขได้ฉันท</i>

(King Rama VI, 1985 : 17)

2. ผู้วิจัยจะคงรูปแบบการสะกดคำตามต้นฉบับเดิมทุกประการ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพระราชกรณียกิจและพระราชนิพนธ์ ผู้วิจัยพบว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการประพันธ์ร้อยกรอง ดังปรากฏใน 5 ด้าน ได้แก่

1. การค้นคว้าและเผยแพร่ความรู้วรรณคดีโบราณ
2. การนำวรรณคดีร้อยกรองโบราณมาดัดแปลงและสร้างสรรค์ชิ้นใหม่
3. การจัดตั้งวรรณคดีสโมสร
4. การออกหนังสือพิมพ์เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานร้อยกรอง
5. การพระราชนิพนธ์ตำราประพันธ์ศาสตร์

รายละเอียดแต่ละด้านดังต่อไปนี้

1. การศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่ความรู้วรรณคดีโบราณ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีความสนพระราชหฤทัยในด้านวรรณคดีโบราณเป็นอย่างยิ่ง ทรงพระราชนิพนธ์วรรณคดีขึ้นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่ทรงแปลหรือนำมาจากวรรณคดีสันสกฤตหรือแม้แต่เรื่องที่ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นใหม่ ด้วยพระองค์ทรงมีพระอุปนิสัยรักการทรงพระอักษร ตลอดจนทรงเป็น *นักวรรณคดีศึกษา* ที่สำคัญพระองค์หนึ่งในประวัติศาสตร์วรรณคดีไทย พระองค์ทรงมีความสนพระราชหฤทัยกอปรด้วยพระวิริยอุตสาหะอย่างสูงในการศึกษาค้นคว้าวรรณคดีโบราณ ทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยและพระบรมราชายบายในประเด็นที่ทรงศึกษาค้นคว้าอย่างละเอียดถี่ถ้วน ดังจะเห็นได้จากพระราชนิพนธ์ที่สำคัญ 2 เรื่อง คือ *บ่อเกิดรามเกียรติ์* และ *โองการแข่งน้ำ* ซึ่งผู้วิจัยจะได้อธิบายดังนี้

บ่อเกิดรามเกียรติ์ เป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช 2456 โดยเนื้อหาของพระราชนิพนธ์ดังกล่าวสรุปได้ว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสันนิษฐานว่าเรื่อง *รามเกียรติ์* ของไทยเรานั้นมีที่มาจาก 3 แหล่ง ได้แก่ *รามายณะ ฉบับสันสกฤต* ซึ่งมาจากคณะพราหมณ์ที่เดินทางมาเมืองไทย นำมาจากแคว้นองคราชภูร์ (เบงกอล) โดยปรากฏหลักฐานจากเรื่อง *พระกฤษณะและพระลขจับม้าอุปการชี่* และ *พระรามออกไปจับกุมาร* แหล่งที่สองคือ *วิษณุปุราณะ* โดยเป็นข้อความเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่ใน *รามเกียรติ์* ของไทยจำนวนมาก แต่โดยส่วนใหญ่จะเป็นข้อความในตอนต้น คือ ตอนกำเนิดต่าง ๆ และตอนทศกัณฐ์เยี่ยมพิภพ เป็นต้น และแหล่งสุดท้ายคือ *หनुมานนาฎกะ* เป็นที่มาของข้อความที่ว่าด้วยความสามารถต่าง ๆ ของหनुมาน หนังสือ *หनुมานนาฎกะ* เป็นหนังสือที่ชาวอินเดียนิยมกันมาก เพราะฉะนั้นถึงแม้ว่าคณะพราหมณ์จะมีได้นำเรื่องดังกล่าวเข้ามาในเมืองไทย ก็น่าจะนำเนื้อเรื่องมาและอาจจะจำมาเป็นท่อนใหญ่ ๆ ก็เป็นไปได้ (King Rama VI, 2001 : 815-816)

จะเห็นได้ว่าพระบรมราชวินิจฉัยในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงศึกษาค้นคว้าและรวบรวมเรื่อง *รามเกียรติ์* ฉบับต่าง ๆ โดยทรงวิเคราะห์และสันนิษฐานว่าเรื่อง *รามเกียรติ์* ที่เผยแพร่อยู่ในประเทศไทย น่าจะมีที่มาจากเรื่อง *รามายณะ* *วิษณุปุราณะ* และ *หनुมานนาฎกะ* ซึ่งเป็นวรรณคดีสันสกฤตที่สำคัญ โดยทรงศึกษาจากตัวบทวรรณคดีสันสกฤตจำนวนมาก ได้แก่ *รามายณะ ฉบับสันสกฤต* *รามายณะ ฉบับฮินดี* *วิษณุปุราณะ* *หनुมานนาฎกะ* *ราโมปาขยาน์* *อาร์ยาดัมมรามายณะ* *มหาวิจารย์* *อุดตธรรมจารย์* และ *ไมราวณจารย์* อาจจะสามารถและความสนพระราชหฤทัยส่วนพระองค์ จึงทำให้เกิดพระราชนิพนธ์ดังกล่าว ซึ่งเป็นเรื่องที่ทรงคุณค่าและมีประโยชน์สำคัญในเชิงประวัติศาสตร์ไทยอย่างยิ่ง

นอกจากพระราชนิพนธ์เรื่อง *บ่อเกิดรามเกียรติ์* แล้วยังมีพระราชนิพนธ์ที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งอยู่ในรูปแบบของพระบรมราชวินิจฉัยในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เกี่ยวกับเรื่อง *ลิลิตโองการแข่งน้ำ* หรือ *ประกาศแข่งน้ำโคลงห้า*

โองการแข่งน้ำ เป็นวรรณคดีสมัยอยุธยาตอนต้น สันนิษฐานว่าอาจจะแต่งขึ้นในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) พระปฐมกษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา รูปแบบของการประพันธ์ มีลักษณะ

เป็น ลิลิต คือ มีร้อยกับโคลงสลับกัน ร่ายเป็นร้อยโบราณ ส่วนโคลงเป็นแบบโคลงห้าหรือมณฑกคติโคลงห้า ในส่วนของถ้อยคำที่ใช้ส่วนมากเป็นคำภาษาไทยโบราณ นอกจากนั้นก็มีคำภาษาเขมรและคำภาษาบาลี-สันสกฤตปนอยู่ด้วย วัตถุประสงค์ของ *โครงการแข่งน้ำ* แต่งขึ้นเพื่อใช้อ่านในพระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาหรือพระราชพิธีศรีสังฆทาน ซึ่งกระทำตั้งแต่ในรัชสมัยสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) สืบต่อมาจวบจนปัจจุบัน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงศึกษาค้นคว้าเรื่อง *โครงการแข่งน้ำ* อย่างละเอียดถี่ถ้วนเกี่ยวกับลักษณะของคำประพันธ์ ดังปรากฏในพระบรมราชวินิจฉัยสรุปได้ว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพิจารณาโครงการแข่งน้ำตอนแรก คือ บทที่กล่าวถึงการสร้างโลก และทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยว่า ลักษณะคำประพันธ์เป็น *โคลงต้นจิตรดากลบท* โดยทรงเปรียบเทียบกับตำราโคลงโบราณ โดยเฉพาะ *กาพย์สารวิลาสินี* และทรงจัดโคลงโครงการแข่งน้ำตามความที่ทรงสันนิษฐาน โดยมีบางบทเป็นโคลงสามและโคลงสามต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นานาอเนกน้ำ	เดิมกลัปล
จักร้าจักรภาพ	เมื่อใหม่
กล่าวถึงตระวันเจ็ด	อันพลุ่ง
อันพลุ่งน้ำแล้งไซ้	ขอดหาย ฯ
เจ็ดปลามันพลุ่งหล้า	เป็นไฟ
จาบจัตุรบาย	แผ่นขั่ว
แผ่นขั่วชักไตรตรึงษ์	เป็นผ้า
เป็นผ้าแลบล้า	ลีลอง ฯ
ฯลฯ	
แลมีค้ำมีวัน	กินสาลีเปลือกปลี่ยน
ปมีผู้ต้อนแต่ง	บรรณา ฯ
เลือกผู้ยิ่งยศ (สา)	เป็นราชาอะคร้าว
เรียกนามสมมตจ้าว	จึงตั้งท้าวเจ้าแผ่นดิน ฯ

ส่วนเนื้อความตอนที่เป็นคำแข่งและมีลักษณะคำประพันธ์เป็นร้อยตั้งแต่ "ผู้ใดเกทจงคด พาจจากซึ่งหน้า" จนถึง "แผนทูลเข้าเงือกปล้าช่วยดู ปล้าเงี้ยว รอนราญรงค์" ทรงจัดรูปคำประพันธ์ขึ้นใหม่ให้เข้าสัมผัส และทรงเห็นว่าจะทำให้อ่านได้เนื้อความเข้าใจยิ่งขึ้น ดังนี้

"ผู้ใดเกทจงคด ถือน้ำสรดตานเลียด มารเพียดไทยทศพล ช่วยดูธรรมาระคน
ประตแยก ช่วยดู อเนกถองพระสงฆ์ ช่วยดู ขุนหงษ์ทองเกล้าสี่ ช่วยดู สี่ปวงผีหาวแห่ง

ช่วยดู ฟ้าขรแรงทกคลอง ช่วยดู ผีกกลางหาอาหารอ่อน ช่วยดู เจ้าผาดำสามเล่า ช่วยดู
แสนผีพึ่งยอมเท้า เจ้าผาดำผาเผือก ช่วยดู พากจากจากซึ่งหน้า ห้อยชั้นฟ้าคู่แมน"

นอกจากนี้ในตอนสุดท้ายตั้งแต่ "ผิดงผีหมื่นถ้ำ" ไปจนจบ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชวินิจฉัยว่าเป็น *ร้อยโบราณ* ที่ไม่เคร่งครัดเรื่องจำนวนคำในแต่ละวรรค (Vajirayana, n.d., quoted in case Fine Arts Department 1959 : 460-486)

จะเห็นได้ว่าพระบรมราชวินิจฉัยในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวข้างต้นนี้ ทรงศึกษาค้นคว้าลักษณะคำประพันธ์ของ *โองการแข่งน้ำ* โดยทรงสันนิษฐานว่าโคลงส่วนใหญ่เป็น *โคลงดั้นจิตรลดา* ซึ่งพระองค์ทรงเทียบเคียงกับ *กาพย์สารวิลาสิณี* นอกจากนี้ยังมีโคลงบางบทที่มีลักษณะเป็น *โคลงสาม* และ *โคลงสามดั้น* ในส่วนของร้อย ทรงสันนิษฐานว่าเป็น *ร้อยโบราณ* ที่ไม่เคร่งครัดจำนวนคำในแต่ละวรรค

จากตัวอย่างพระราชนิพนธ์ทั้ง 2 เรื่อง ที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นการที่ทรงเป็น *นักวรรณคดีศึกษา* โดยแท้ ด้วยทรงศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่พระองค์ทรงสงสัย มีการรวบรวมหลักฐานจากแหล่งที่มาต่าง ๆ และทรงนำมาวิเคราะห์ตามหลักของเหตุและผล ตลอดจนทรงแสดงทรรศนะส่วนพระองค์และทรงอธิบายเหตุและผลในเรื่องต่าง ๆ อย่างชัดเจนตามรูปแบบของผู้ศึกษาวรรณคดี อันแสดงให้เห็นถึงพระปรีชาสามารถและความสนพระราชหฤทัยในด้านดังกล่าว ด้วยทรงมุ่งหวังที่จะให้เป็นการเผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวกับวรรณคดีโบราณให้เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป

2. การนำวรรณคดีร้อยกรองโบราณมาดัดแปลงและสร้างสรรค์ชิ้นใหม่

พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีจำนวนมากทั้งในรูปแบบร้อยแก้วและร้อยกรอง โดยเป็นพระราชนิพนธ์ที่ทรงแปลมาจากภาษาต่างประเทศก็ดี หรือทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นมาใหม่ก็ดี ล้วนแล้วแต่เป็นการส่งเสริมการประพันธ์ด้วยกันทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชนิพนธ์ประเภทร้อยกรอง ซึ่งพระองค์ทรงให้ความสำคัญและสนพระราชหฤทัยเป็นอย่างยิ่ง พระราชนิพนธ์ประเภทร้อยกรองของพระองค์ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของบทละคร สุภาพิต บทเสภา เป็นต้น ตลอดจนบทร้อยกรองขนาดสั้นที่ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้น เช่น *บทชวณรักชาติ* *สยามานุสสติ* *เครื่องหมายแห่งไตรรงค์* เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีพระราชนิพนธ์ที่สำคัญอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมการประพันธ์ร้อยกรองของพระองค์ ได้แก่ *สุภาพิตพระร่วงคำโคลง* *โคลงโลกนิติจำแลง* และ *นิราศมะเหลเถไถ* โดยผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงรายละเอียดในลำดับต่อไป

สุภาพิตพระร่วงคำโคลง เป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์ลงในหนังสือพิมพ์ *ดุสิตสมิต* ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2461 พระราชนิพนธ์เป็นรูปแบบฉันทลักษณ์ประเภทโคลงชนิดต่าง ๆ จำนวน 115 บท โดยทรงนำเนื้อเรื่องมาจาก *สุภาพิตพระร่วง* วรรณคดีโบราณ ซึ่งสันนิษฐานว่าแต่งขึ้นในสมัยกรุงสุโขทัย

ผู้วิจัยพบว่าพระราชนิพนธ์เรื่อง *สุภาชิตพระร่วงคำโคลง* มีลักษณะดังนี้

1) เพื่อขยายความ *สุภาชิตพระร่วง* โดยใช้คำประพันธ์ประเภทโคลง ในการสั่งสอนเกี่ยวกับเหตุการณ์บ้านเมืองในขณะนั้น

2) เพื่อปลูกฝังความรักชาติบ้านเมือง

3) เพื่อเป็นแบบอย่างของการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลง

1) เพื่อขยายความ *สุภาชิตพระร่วง* โดยใช้คำประพันธ์ประเภทโคลง ในการสั่งสอนเกี่ยวกับเหตุการณ์บ้านเมืองในขณะนั้น ดังจะเห็นได้จากพระราชนิพนธ์ว่า

เข้าเถื่อนทางป่าดั้น	ดงฤ
จงอย่าขาดมือถือ	มีดพร้า
แม้ลิ้มซึ่งเครื่องมือ	ยังชีพ ฉันทไค
มือเปล่าจะเข้าคว่า	ไขว่คว้างกลางพนา
ข้าศึกมาอย่าได้	นอนใจ
ประมาทคือนำภัย	พ่ายแพ้
ถึงจะเก่งปานใด	เสียท่วง แล้วฤ
ยามยุทธสุดจักแก้	กลับให้มีชัย

(King Rama VI, 1985 : 2)

พระราชนิพนธ์ข้างต้นทรงขยายความหมายของสุภาชิตที่ว่า "เข้าเถื่อนอย่าลิ้มพร้า หน้าศีก้อย่านอนใจ" โดยทรงอธิบายและยกตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงสาเหตุของสุภาชิตที่โบราณได้กล่าวไว้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ตลอดจนทรงกล่าวถึงผลที่จะเกิดขึ้นตามมาถ้าหากเกิดความประมาท ตามที่สุภาชิตได้สั่งสอนไว้ ซึ่งสอดคล้องกับเหตุการณ์บ้านเมืองในขณะนั้นที่กำลังอยู่ในภัยสงครามโลกครั้งที่ 1

2) เพื่อปลูกฝังความรักชาติบ้านเมือง ดังจะเห็นได้จากพระราชนิพนธ์ความว่า

ดูรานรชาติเชื้อ	ชาวไทย
จงมุ่งเป็นหนึ่งใจ	ดั่งก็
แม้มียุทธภัย	ผ่านมา สยามฤ
จงอย่าให้ป่นปี้	ชบหน้าจาบัลย์

(King Rama VI, 1985 : 16)

พระราชนิพนธ์ข้างต้นแสดงให้เห็นถึงแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงปลุกฝังให้ประชาชนชาวไทยในขณะนั้นมีความรักชาติบ้านเมืองและมีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อช่วยกันรักษาเอกราชและแผ่นดินไทยให้คงอยู่ต่อไป ซึ่งในขณะนั้นประเทศไทยกำลังเผชิญกับภัยคุกคามจากชาติตะวันตก ตลอดจนเป็นช่วงที่กำลังเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 การปลุกฝังความรักชาติบ้านเมืองและความสามัคคีของประชาชนชาวไทยด้วยกัน จึงเป็นสิ่งที่พระองค์ทรงให้ความสำคัญอย่างยิ่ง โดยทรงนำเสนอแนวพระราชดำริดังกล่าวผ่านพระราชนิพนธ์เรื่อง *สุภาชีวิตพระร่วงคำโคลง*

3) เพื่อเป็นแบบอย่างของการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลง ดังปรากฏในพระราชนิพนธ์เรื่อง *พระบรมราชาธิบายในการประพันธ์* ที่ทรงมีพระราชประสงค์ให้ *สุภาชีวิตพระร่วงคำโคลง* เป็นตัวอย่างของการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลง ความว่า "อนึ่งเพื่อจะช่วยเหลือผู้ที่มีข้อบกพร่องให้ต้องเสียเวลาเที่ยวค้นหาตัวอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกระจัดกระจายอยู่ในหนังสือต่าง ๆ ข้าพเจ้าได้แต่งเรื่องพระร่วงคำโคลงนี้ขึ้นไว้ โดยใช้โคลงทุก ๆ อย่างที่มีแบบอยู่ในสมุดเล่มนี้ ให้เป็นตัวอย่างไปในทีเดียวหวังใจว่าจะเปนประโยชน์สมปรารถนา" (King Rama VI, 1974: 6)

นอกจากนี้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังทรงนำตัวอย่างของ *สุภาชีวิตพระร่วงคำโคลง* มาแสดงเป็นตัวอย่างในการอธิบายลักษณะการแต่ง *โคลงกระทู้* ดังปรากฏในพระราชนิพนธ์เรื่อง *พระบรมราชาธิบายในการประพันธ์* ความว่า

โคลงกระทู้

(1) *กระทู้สามัญ* (โคลงตัวอย่างของข้าพเจ้า)

ช่วย กันเกิดพี่น้อง	ร่วมชาติ
ทำ สิ่งซึ่งยังขาด	อยู่แท้
รู้ กันศัตรูอาจ	จรเหยียบ
บ้าน แดกยับย่อยแล้ว	สุขได้ฉับใด ๆ

(King Rama VI, 1974 : 19)

พระราชนิพนธ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชประสงค์ให้พระราชนิพนธ์เรื่อง *สุภาชีวิตพระร่วงคำโคลง* เป็นการแสดงแบบอย่างของการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงควบคู่ไปกับพระราชนิพนธ์เรื่อง *พระบรมราชาธิบายในการประพันธ์* ซึ่งเป็นตำราสำหรับอธิบายวิธีการแต่งโคลงชนิดต่าง ๆ ไปพร้อมกัน

สุภาชีวิตพระร่วงคำโคลง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว หากพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนแล้วจะเห็นได้ว่าในพระราชนิพนธ์ดังกล่าว นอกจากพระองค์จะทรงนำ *สุภาชีวิตพระร่วง*

มาขยายความให้ชัดเจนยิ่งขึ้นแล้ว ยังทรงอธิบายถึงสาเหตุหรือผลของการกระทำที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งในสุภาชิตแต่เดิมมิได้กล่าวไว้อย่างละเอียด นอกจากนั้นทรงมีพระราชประสงค์ในการปลูกฝังความรักชาติบ้านเมือง ตลอดจนทรงสั่งสอนและตักเตือนคนไทยในขณะนั้น รวมไปถึงเพื่อเป็นแบบอย่างของการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลง ดังนั้นพระองค์จึงทรงนำ *สุภาชิตพระร่วง* มาดัดแปลงและสร้างสรรค์ขึ้นตามรูปแบบของการประพันธ์ร้อยกรอง นอกจากจะมีความไพเราะในรสคำและรสความแล้วไปพร้อมกันแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงคุณค่าและสาระประโยชน์ของ *สุภาชิตพระร่วง* ซึ่งเป็นวรรณคดีโบราณที่ได้รับความนิยมมาโดยตลอดอีกด้วย จากตัวอย่างที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้แสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพในทางวรรณศิลป์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ปรากฏในพระราชนิพนธ์ของพระองค์

พระราชนิพนธ์เรื่องต่อมาที่ทรงดัดแปลงและสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ คือ *โคลงโลกนิติ* จำแลง

โคลงโลกนิติ จำแลง เป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์ลงในหนังสือพิมพ์ *ดุสิตสมิต* ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2462-2463 พระราชนิพนธ์เป็นรูปแบบฉันทลักษณ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ จำนวน 212 บท โดยทรงดัดแปลงและสรุปคำสอนมาจาก *โคลงโลกนิติ* ซึ่งเป็นวรรณคดีเก่าแก่ที่มีมาแต่โบราณตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ต่อมาพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร ชำระ *โคลงโลกนิติ* ส่วนวนเก่าให้ประณีตไพเราะยิ่งขึ้น เพื่อจารึกไว้ที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงนำ *โคลงโลกนิติ* มาดัดแปลงและสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ โดยพระราชทานชื่อว่า *โลกนิติ* จำแลง ต่อมากรมศิลปากรได้นำพระราชนิพนธ์ดังกล่าวมาตีพิมพ์เผยแพร่ จึงได้เพิ่มคำว่า *โคลง* เข้าข้างหน้าชื่อเดิมเป็น *โคลงโลกนิติ* จำแลง (Rueangraklikhit, 2014 : 54-56)

ผู้วิจัยพบว่าพระราชนิพนธ์เรื่อง *โคลงโลกนิติ* จำแลง มีลักษณะสำคัญ ดังนี้ ประการแรก คือ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงนำ *โคลงโลกนิติ* มาดัดแปลงเป็น *โคลงโลกนิติ* จำแลง ด้วยกลวิธีต่าง ๆ และประการที่สอง คือ เพื่อทรงสั่งสอนและวิพากษ์วิจารณ์สภาพสังคมไทยในขณะนั้น

ประการแรก *โคลงโลกนิติ* จำแลง มีลักษณะการดัดแปลงจาก *โคลงโลกนิติ* ด้วยกลวิธีต่าง ๆ แต่ก็ยังคงเค้าความเดิมอยู่ ดังตัวอย่างคำประพันธ์ว่า

ครรรโลงโลกนิตินี้	นมนาน
มีแต่โบราณกาล	เก่าพร้อม
เป็นสุภาชิตสาร	สอนจิต
กลตั้งสร้อยสอดคล้อง	เวียไว้ในกรรม

(His Royal Highness Prince Dachadisorn, 2000 : 62)

ครรโลงโลกนิตินัน	นมนาน
สำหรับคนโบราณ	เก่าพร้อม
บัดนี้สมัยกาล	แปลงเปลี่ยน
ภาชิตก็ควรต้อง	ตัดบ้างตามสมัย

(King Rama VI, 2013 : 1)

โคลงโลกนิตินัน ข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงดัดแปลงข้อความบางส่วนของ โคลงโลกนิตินัน เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ในรัชสมัยของพระองค์ ตลอดจนทรงมี พระราชประสงค์ในการสั่งสอนคนไทย โดยทรงปรับเปลี่ยนและดัดแปลงถ้อยคำเพื่อให้ทันสมัยและเข้ากับสภาพ ของสังคมไทยในขณะนั้น ด้วยกลวิธีต่าง ๆ ก่อให้เกิดความไพเราะ เหมาะสม และสื่อความได้อย่างชัดเจน

ประการที่สอง นอกจากจะทรงดัดแปลงข้อความบางส่วนของ โคลงโลกนิตินัน เพื่อให้ทัน กับเหตุการณ์ในรัชสมัยของพระองค์แล้ว ยังทรงมีพระราชประสงค์ที่จะสั่งสอนและวิพากษ์วิจารณ์สภาพสังคมไทย ในรัชสมัยของพระองค์อีกด้วย ดังปรากฏในพระราชนิพนธ์ว่า

อายุถึงร้อยชวบ	เจียรฉนำ
บมิเห็นเต็นรำ	เว็กผ้า
กุลบุตรผู้กำ-	ลิ่งหนุ่ม
เห็นเฉลียวแล้วอ้า	โอษฐ์ร้องก้องโรง ฯ

(King Rama VI, 2013 : 19)

พระราชนิพนธ์ข้างต้นสะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในช่วงรับอิทธิพลตะวันตกที่มีการนำระบอบที่มีการเปิดกระโปรงเข้ามาในเมืองไทย โดยพระองค์ทรงกล่าวว่า "อายุถึงร้อยชวบ เจียรฉนำ" ที่ "บมิเห็นเต็นรำ เว็กผ้า" ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบถึงคนที่มีอายุถึง 100 ปีก็ยังไม่เคยพบเห็นระบอบดังกล่าว อีกทั้ง ผู้ที่อยู่ในวัยหนุ่มต่างก็เกิดความตื่นเต้นตะโกนร้องทั่วโรงละคร ซึ่งเป็นเรื่องที่สังคมไทยไม่เคยมีมาก่อน สะท้อนให้เห็นถึงการรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามา โดยโคลงบทดังกล่าวทรง "จำแลง" มาจาก โคลงโลกนิตินัน ดังบทประพันธ์ ว่า

มีอายุร้อยหนึ่ง	นานนัก
ศีลข้อปัญจจกัจจ	ไปรู้
ชวบเดียวเด็กูร์รัก	ชานิจ ศีลนา
พระตรัสสรรเสริญผู้	เด็กนั้นเกิดศรี

(Dachadisorn, His Royal Highness Prince, 2000 : 96)

โคลงโลกนิติ ข้างต้นเป็นการเปรียบเทียบระหว่างคนที่มีอายุถึง 100 ปีแต่กลับไม่รู้จักรเบญจศีล ย่อมไม่เป็นที่สรรเสริญเหมือนกับเด็กที่มีอายุเพียง 1 ขวบ แต่กลับรู้จักการรักษาเบญจศีล ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงนำโคลงบทดังกล่าวมา "จำแลง" เพื่อสะท้อนภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมในขณะนั้น

Rueangraklikhit (2014 : 75) ได้สรุปเกี่ยวกับลักษณะสำคัญของ *โคลงโลกนิติจำแลง* ความว่า

"พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงดัดแปลงโคลงโลกนิติ เป็นพระราชนิพนธ์โลกนิติจำแลง เพื่อสอนประชาชนคนไทยหัวสมัยในรัชสมัยของพระองค์ที่หลงผิด หรือมีความเห็นผิด ๆ และมีวิถีชีวิตแปลกออกไป ซึ่งไม่สอดคล้องกับขนบนิยมของไทยที่เคยปฏิบัติกันมาช้านาน โดยทรงชี้ให้เห็นครรลองที่ถูกต้องเหมาะสมผ่านโคลงโลกนิติ และผ่านความคิด พฤติกรรม รวมทั้งการดำเนินชีวิตที่ไม่เหมาะสมผ่านตัวอย่างในโลกนิติจำแลง ที่ทรงทอดพระเนตรเห็นในสมัยนั้น"

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า *โคลงโลกนิติจำแลง* เป็นพระราชนิพนธ์อันทรงคุณค่าเรื่องหนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงดัดแปลงและสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ เพื่อให้เข้ากับสภาพเหตุการณ์และบริบททางสังคมในรัชสมัยของพระองค์ โดยทรงอาศัยพื้นฐานการรับรู้และความเข้าใจของคนทั่วไปเกี่ยวกับ *โคลงโลกนิติ* ซึ่งเป็นวรรณคดีที่ได้รับความนิยมมาแต่โบราณ เพื่อสำหรับใช้ในการสั่งสอน แนะนำ และวิพากษ์วิจารณ์สังคม นอกจากนี้ยังสร้างความตกลงขบขันไปพร้อมกันอีกด้วย

พระราชนิพนธ์ที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งที่ทรงนำวรรณคดีโบราณมาดัดแปลงและสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ คือ *นิราศมะเหลเถไถ*

นิราศมะเหลเถไถ เป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช 2465 ในคราวที่เสด็จพระราชดำเนินทางชลมารคประพาสมณฑลอยุธยาและมณฑลนครสวรรค์ พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าอินทรศักดิศจี พระวรราชชายา โดยมีลักษณะคำประพันธ์เป็นกลอนนิราศ แต่ทรงนำลักษณะเด่นในด้านภาษาของบทละครเรื่อง *พระมเหสีเถไถ* ซึ่งแต่งโดยคุณสุวรรณ กวีหญิงในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นมาใช้พระราชนิพนธ์นิราศดังกล่าวและพระราชทานชื่อว่า *นิราศมะเหลเถไถ*

ผู้วิจัยพบว่าพระราชนิพนธ์เรื่อง *นิราศมะเหลเถไถ* มีลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ

1. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงนำลักษณะเด่นด้านภาษาในบทละครเรื่อง *พระมเหสีเถไถ* มาใช้ในพระราชนิพนธ์เรื่อง *นิราศมะเหลเถไถ*

2. *นิราศมะเหลเถไถ* มีเนื้อหาเกี่ยวกับการวิพากษ์วิจารณ์สังคมไทยในขณะนั้น

1. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงนำลักษณะเด่นด้านภาษาในบทละครเรื่อง *พระมเหศวร* มาใช้ในพระราชนิพนธ์เรื่อง *นิราศมะหะเสว* ดังตัวอย่างในพระราชนิพนธ์ ความว่า

ตามเสด็จบพิตรอิศโร
ที่ลืบท่าตุลาเกาะถาดอง
เศษหกลีบห้าปีกลิษา

นิราศร้างห่างเหจจากเคโห
ประพาสทางชลนโทหา
คกลองพันสิ่วยะสองสา
ตะหลาตุั่วไหว้วประนมมือ
(King Rama VI, 1974 : 103)

พระราชนิพนธ์ข้างต้นแสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงนำลักษณะเด่นด้านภาษาในบทละครเรื่อง *พระมเหศวร* มาใช้ในพระราชนิพนธ์ของพระองค์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เมื่อนั้น
สถิตย์ยังแท่นทองกะโปลา
วันหนึ่งพระจิงมะหลีกติก
แล้วจะไปเที่ยวชมมะลมเต

พระมะหะเสวไถมะไหลถา
สุขาปาลากะเปเล
มะหะเสวไถไพรพริกมะริกเข
มะโลโตโปเปมะลุตู
(Khun Suwan, 1973 : 7)

ข้อความข้างต้นเป็นบทละครเรื่อง *พระมเหศวร* ของคุณสุวรรณ ถ้าหากพิจารณาแล้วจะพบว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงนำลักษณะเด่นด้านภาษา กล่าวคือ *พระมเหศวร* ของคุณสุวรรณ มีการเลือกใช้คำที่ไม่มีความหมายในภาษาไทยมาใส่ในบทละคร แต่ผู้อ่านก็ยังสามารถเข้าใจเนื้อเรื่องจากบริบทแวดล้อมได้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงดัดแปลงและสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ในรูปแบบของ *นิราศ* ที่เป็นวรรณคดีบันทึกเหตุการณ์ระหว่างการเดินทาง

2. *นิราศมะหะเสว* มีเนื้อหาเกี่ยวกับการวิพากษ์วิจารณ์สังคมไทยในขณะนั้น ดังพระราชนิพนธ์ว่า

"เปรียบกับชาวกรุงเทพกะเมบมด
รู้จักเล่นอย่างนักเลงกะเมงทา
อันชาวกรุงมุ่งแต่คะมิกติก
บ้างดูแต่ภาพยนตร์มะลนใจ

เห็นว่าชาวชนบทมะทดา
ชอบกีฬากะมีที่ไม่มีภัย
เที่ยวตีกติกล่ำมะเลมะหะเสว
แล้วเลยไปราชวงศ์มะลงเซง

กินข้าวต้มพลาบมอมมะลองเฉ
พูดแคะแคะเกาะแคะตะและไต
มีฉนั้นชวนกันตะเหลเป้
อีกลอบลักเล่นพนันกะมันมูบ

มลกชกนกเน้เถไถ
ชวนกันไปโคมเขียมะเงียวรูป
คิมสุเรมีนเมามะเหงาหุบ
ยามถูกจับบ่นอุบกะมูบมา"
(King Rama VI, 1974 : 121)

พระราชนิพนธ์ข้างต้นพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราช
วิจารณ์เกี่ยวกับชาวกรุงเทพฯ กับชาวชนบทที่ทรงทอดพระเนตรเห็นในระหว่างเสด็จพระราชดำเนินประพาสหัว
เมือง โดยพระองค์ทรงกล่าวว่าชาวกรุงเทพฯ นั้นมุ่งแต่หาความสนุกสนานเป็นสิ่งสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการชมภาพยนตร์
ไปกินข้าวต้มที่ราชวงศ์ ไปเที่ยวสถานที่ขายบริการ ตลอดจนดื่มสุราเมามายและเล่นการพนันจนถูกตำรวจจับ ซึ่ง
สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมไทยในขณะนั้น ไม่ว่าจะเป็ นวิธีการดำเนินชีวิตของชาวกรุงเทพฯ สถานที่ท่องเที่ยวพัก
ผ่อนหย่อนใจในกรุงเทพฯ นอกจากนี้พระองค์ยังทรงตักเตือนให้ชาวกรุงเทพฯ บางคนให้ประพฤติตนให้ดีขึ้น ดัง
ความว่า

"อยากจะให้วิงวอนมะกอนตวย
ให้เพื่อมร่วมครมะกอนเต
ให้คิดหาความสุขกะมุกถา
ออกำลังวังชากลาล่า

ขอให้ช่วยกันเตือนมะเกือนเต้
คือถึงความโสเภสุภำรำ
โดยเล่นการกีฬาพลำรำ
ดีกว่าล่ำมะเลมะเกาทา"
(King Rama VI, 1974 : 122)

ข้อความข้างต้นพระองค์ทรงตักเตือนให้เลิกละสิ่งที่ไม่ดีมีประโยชน์และให้หา
ความสนุกสนานด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น เล่นกีฬา ซึ่งเป็นการได้ออกกำลังกายได้ประโยชน์ต่อตนเองดีกว่าการไป
เที่ยวสนุกสนานกับสิ่งที่เป็นอบายมุข

จะเห็นได้ว่าลักษณะเด่นที่สำคัญของพระราชนิพนธ์เรื่อง *นิราศมะเหลเถไถ* ประการแรก
คือ พระองค์ทรงนำ *พระมะเหลเถไถ* ซึ่งมีลักษณะเด่นในด้านการเล่นคำที่แปลกหรือคำที่ไม่มีมีความหมาย แต่
สามารถสื่อความได้เข้าใจมาดัดแปลงและสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ในรูปแบบของ *นิราศมะเหลเถไถ* เป็นวรรณคดี *นิราศ*
ถึงแม้จะมีการบันทึกเรื่องราวของการเดินทาง มีการคร่ำครวญถึงนางอันเป็นที่รัก และการจากสถานที่อยู่อาศัยไป
ยังที่ต่าง ๆ แต่ก็ได้สื่อถึงความโศกเศร้า แต่กลับให้ความตลกขบขันแบบล้อเลียน ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของเรื่อง
และประการที่สอง คือ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงวิพากษ์วิจารณ์สังคมไทยในขณะนั้น ผ่าน
เนื้อหาของ *นิราศมะเหลเถไถ* เพื่อเป็นการสั่งสอนและตักเตือนประชาชนที่ประพฤติตัวไปในทางที่ไม่ดีไม่เป็น
ประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม อาจจะกล่าวได้ว่า *นิราศมะเหลเถไถ* เป็นวรรณกรรมที่ล้ำสมัยเรื่องหนึ่ง ดังที่

Manisai (2011 : 455) กล่าวว่า "นิราศมะเหลเถไถ เป็นงานวรรณกรรมก้าวน้ำลำสมัยด้านกลวิธีการประพันธ์ คล้ายแนวคิดวรรณกรรมตะวันตกในศตวรรษที่ 20 การหยิบยืมนำลักษณะเด่นบางประการของวรรณกรรมเรื่องอื่นมาใช้ในการประกอบสร้างตัวบท สะท้อนให้เห็นแนวคิด เรื่องความไร้พรมแดนของตัววรรณกรรม"

จากพระราชนิพนธ์ทั้ง 3 เรื่อง อันได้แก่ *สุภาสิตพระร่วงคำโคลง โคลงโลกนิติจำแลง* และ *นิราศมะเหลเถไถ* จะเห็นได้ว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงนำวรรณคดีโบราณที่ได้รับความนิยมจากประชาชนทั่วไปมาดัดแปลงและสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ ด้วยกลวิธีทางวรรณศิลป์ที่มีความเหมาะสมและสื่อความได้อย่างเข้าใจและชัดเจน เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงพระปรีชาสามารถและความสนพระราชหฤทัยของพระองค์ ที่ทรงมีพระราชประสงค์ให้วรรณคดีโบราณเป็นเครื่องมือหนึ่งในการส่งเสริมการประพันธ์ร้อยกรอง กล่าวคือ การที่พระองค์ทรงนำวรรณกรรมโบราณมาดัดแปลง สร้างสรรค์ และเผยแพร่ใหม่นั้น ย่อมส่งผลให้เกิดการหวนกลับมานิยมวรรณคดีโบราณอีกครั้งหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากการที่ทรงเผยแพร่วรรณคดีที่ทรงดัดแปลงและสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ ย่อมสร้างความน่าสนใจให้แก่ผู้อ่านและเกิดการติดตามและค้นหาตัวบทวรรณคดีโบราณมาศึกษาอีกครั้งหนึ่งด้วย นอกจากนี้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงศึกษาวรรณคดีโบราณดังกล่าวอย่างละเอียดถี่ถ้วน และทรงนำคุณค่า ความสำคัญ และลักษณะเด่นของวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ มาเป็นแนวทางในการดัดแปลงและสร้างสรรค์พระราชนิพนธ์ขึ้นมาใหม่ ซึ่งนอกจากจะยังคงลักษณะเด่นเฉพาะเรื่องแล้ว ยังปรากฏลักษณะสำคัญของการดัดแปลงและสร้างสรรค์วรรณคดีดังกล่าว ซึ่งมีอยู่ด้วยกันสามประการ คือ เพื่อปลูกฝังความรักชาติบ้านเมือง เพื่อแนะนำและสั่งสอนโดยให้สอดคล้องกับสภาพเหตุการณ์บ้านเมืองในรัชสมัยของพระองค์ และเพื่อเป็นแบบอย่างของการแต่งคำประพันธ์ร้อยกรอง

3. การจัดตั้งวรรณคดีสโมสร

วรรณคดีสโมสร พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้งขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช 2457 เพื่อส่งเสริมการประพันธ์และการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง อีกทั้งยังเป็นการดำเนินรอยตามพระยุคลบาทของพระบรมชนกนาถที่ได้ทรงจัดตั้ง *โบราณคดีสโมสร* ไว้ก่อนหน้านั้นแล้ว อย่างไรก็ตามพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริถึงปัญหาในด้านการประพันธ์ ซึ่งพระราชทานไว้ในพระราชกฤษฎีกาตั้งวรรณคดีสโมสร ความว่า

"ทุกวันนี้ผู้แต่งหนังสือและผู้อ่านหนังสือก็มีมากขึ้นกว่าแต่ก่อนทั้ง 2 จำพวก แต่ฝ่ายข้างผู้แต่งยังไม่ใครจะเอาใจใส่ในทางภาษา ฤพยายามแต่งเรื่องอันประกอบด้วยคุณวิชาวาทประโยชน์ มักแต่งเอาอย่างผู้อื่นตาม ๆ กันไป ที่แปลจากภาษาต่างประเทศ ก็มักแปลแต่หนังสือ ซึ่งเป็นเรื่องอย่างเหลวในภาษานั้น ๆ แลมักชอบหันเหียนเปลี่ยนวิธีเรียบเรียงภาษาไทยตามประโยคภาษาต่างประเทศ ด้วยความโง่เขลาแลสำคัญว่าโวหารอย่างนั้นเป็นของเหมาะเจาะ สมควรแก่สมัยใหม่ มิได้รู้ว่าการที่ทำอย่างนั้นเป็นการทำลายภาษาของตนเองให้เสียไป ส่วนผู้อ่านที่อยากจะ

อ่านหนังสือ ก็พบแต่หนังสือที่กล่าวมานี้มากขึ้นทุกที บางคนจนถึงไปหลงนิยามว่าภาษาแลวิธี
แต่งหนังสือเช่นว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างดีที่เกิดขึ้นในวิชาหนังสือสมัยใหม่" (Satchaphan,
2010 : 2)

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นถึงพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงเล็งเห็นปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในงานเขียนของไทยและนับวันจะยิ่งสร้างปัญหา ถึงขั้นทำลายรูปแบบของงานเขียนไทยที่ถูกต้องและทรงคุณค่าให้เสียหายไป โดยเฉพาะปัญหาการใช้ภาษาไทยที่ขาดมาตรฐานของภาษาไทยอันดีในการประพันธ์ เนื่องจากการที่คนส่วนใหญ่ในสมัยนั้น นิยมแต่งหนังสือหรือแปลหนังสือตามอย่างชาติตะวันตก ซึ่งเป็นลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับการแต่งหนังสือของไทย ส่งผลให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดีทั้งต่อตัวผู้เขียนและผู้อ่าน

Bunkhachorn (1987 : 29-31) ได้กล่าวถึง *วรรณคดีสโมสร* สรุปได้ว่า การจัดตั้งวรรณคดีสโมสร เป็นการจัดตั้งองค์กรพิพากษาวรรณกรรมเป็นครั้งแรก โดยพิจารณาจากรายละเอียดในพระราชกฤษฎีกา จะเห็นได้ว่าวรรณคดีสโมสรมุ่งที่จะวิพากษ์แบบเบ็ดเสร็จมากกว่าจะส่งเสริมการวิพากษ์วิจารณ์วรรณคดี การให้รางวัลวรรณคดีก็เพื่อจะให้เกิดบรรทัดฐานในการประเมินคุณค่าและแยกแยะหนังสือเป็นหนังสือดีและหนังสือทั่ว ๆ ไป การให้รางวัลเช่นนี้อาจเป็นแนวทางให้ผู้แต่งหนังสือพิถีพิถันในการแต่งเพื่อให้หนังสือของตนเข้าขั้นมาตรฐานหนังสือดีตามหลักเกณฑ์ของวรรณคดีสโมสร อย่างไรก็ตามแม้ว่ากระแสการประเมินคุณค่าวรรณคดีของวรรณคดีสโมสรจะมีได้ส่งผลกระทบต่อวงการวรรณคดีในช่วงก่อตั้งอย่างเด่นชัด แต่ก็นับได้ว่ากิจกรรมการประเมินค่าวรรณกรรมโดยองค์กรเริ่มขึ้นเป็นครั้งแรกในช่วงนี้ ในระยะต่อมาองค์กรทั้งของรัฐและเอกชนก็มีการประเมินค่าวรรณกรรมในลักษณะรางวัลทางวรรณกรรมอีกเป็นจำนวนมาก ดังปรากฏต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 7 สมเด็จพระยาตำราพระราชานุภาพ ทรงมีพระดำริให้จัดตั้ง *สมาคมวรรณคดี* เพื่อบำรุงการแต่งหนังสือเช่นเดียวกัน

ดังนั้นอาจจะกล่าวได้ว่า *วรรณคดีสโมสร* มีฐานะเป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเลือกตามพระราชดำริที่จะทรงส่งเสริมการประพันธ์ของไทยให้ดียิ่งขึ้นไป จะเห็นได้ว่าในขณะนั้นมีการประเมินคุณค่าและยกย่องวรรณคดีที่มีความดีเด่นทั้งในด้านเนื้อหาและรูปแบบการประพันธ์ ส่งผลให้เกิดการสร้างสรรค์วรรณคดีจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งวรรณคดีร้อยกรอง เช่น โคลงฉันท กาพย์ กลอน เป็นต้น ซึ่งการจัดตั้งวรรณคดีสโมสรมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้กวีในสมัยนั้นหวนกลับมาประพันธ์วรรณคดีร้อยกรองเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงส่งเสริมการประพันธ์ร้อยกรองมาโดยตลอดรัชสมัยของพระองค์ ย่อมส่งผลให้วงการวรรณคดีไทยมีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นอีกด้วย

วรรณคดีสโมสร ได้ยุติบทบาทลงไปเมื่อปีพุทธศักราช 2468 หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคต ตลอดระยะเวลาที่มากกว่า 10 ปีที่ *วรรณคดีสโมสร* มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมยกย่อง และเผยแพร่งานประพันธ์ของไทยให้เป็นที่รู้จักและยังคงได้รับการยกย่องมาจนถึงปัจจุบันนี้ และยังเป็นจุด

เริ่มต้นของการประเมินค่าวรรณกรรมในประเทศไทยอีกด้วย ซึ่งส่งผลให้เกิดสมาคม มูลนิธิ หรือชมรม ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนที่มีหน้าที่ในการประเมินค่าวรรณกรรมและให้รางวัลทางวรรณกรรมอีกเป็นจำนวนมากดังปรากฏในปัจจุบันนี้

4. การออกหนังสือพิมพ์เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานร้อยกรอง

การออกหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยเป็นครั้งแรก เกิดขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อปีพุทธศักราช 2387 โดยหมอบรัดเลย์ (Dr. Dan Beach Bradley) ได้ริเริ่มออกหนังสือพิมพ์ แดลงข่าวรายปักษ์เป็นภาษาไทยมีชื่อว่า *หนังสือจดหมายเหตุ* หรือ *บางกอกกรีกอเดอ* (Bangkok Recorder) มีเนื้อหาเกี่ยวกับสารคดี ข่าวราชการ ข่าวการค้า และข่าวเบ็ดเตล็ด

ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อปีพุทธศักราช 2417-2418 พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเกษมสันต์โสภาคย์ กรมหลวงพรหมวรานุรักษ์ ทรงออกหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์อีกฉบับหนึ่งมีชื่อว่า *ดุริยวาท* ซึ่งเป็นการเปิดทางให้นักเขียนได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานของตนเองต่อประชาชน นอกจากนี้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ออกหนังสือ *วชิรญาณ* เพื่อเผยแพร่ผลงานในนามของ *หอพระสมุดวชิรญาณ* โดยหนังสือดังกล่าวได้ตีพิมพ์ระหว่างปีพุทธศักราช 2427-2448

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นช่วงที่กิจการหนังสือพิมพ์กำลังเฟื่องฟูและได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย ด้วยพระองค์ทรงมีความสนพระราชหฤทัยในกิจการหนังสือพิมพ์เป็นอย่างมาก สืบเนื่องตั้งแต่เมื่อครั้งยังทรงดำรงพระราชอิสริยยศเป็น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จพระราชดำเนินไปศึกษาวิชาความรู้ในประเทศอังกฤษ ด้วยพระอุปนิสัยที่ทรงใฝ่รู้ใฝ่เรียนและความสนพระราชหฤทัยในด้านอักษรศาสตร์ จึงทรงพระราชนิพนธ์งานประพันธ์ประเภทต่าง ๆ เช่น กวีนิพนธ์ เรื่องสั้น และนวนิยาย พระราชทานไปตีพิมพ์เผยแพร่ลงในวารสารต่าง ๆ หลังจากที่พระองค์ได้ทรงก่อตั้ง *สามัคคีสมาคม* ขึ้นได้มีการจัดทำนิตยสารภาษาไทยสำหรับคนไทยในประเทศอังกฤษมีชื่อว่า *สามัคคีสาร* ซึ่งผลงานชิ้นแรกของพระองค์ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ในนิตยสารดังกล่าวและได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในหมู่คนไทยเป็นอย่างมาก นอกจากนี้พระองค์ยังได้ทรงออกหนังสือพิมพ์ *The Screech Owl* ซึ่งมีลักษณะเป็นหนังสือพิมพ์แนวขบขัน (Malakun, Mom Luang, 1988 : 5)

หลังจากที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมารเสด็จพระราชดำเนินนิวัติประเทศไทยเมื่อปีพุทธศักราช 2445 แล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ก่อตั้ง *ทวีปัญญาสโมสร* ขึ้นในพระราชวังสราญรมย์ เมื่อปีพุทธศักราช 2447 มีการออกหนังสือพิมพ์ที่มีชื่อว่า *ทวีปัญญา* โดยพระองค์ทรงพระราชนิพนธ์งานประพันธ์ประเภทต่าง ๆ ตีพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือพิมพ์ดังกล่าว ตลอดจนทรงเปิดโอกาสให้นักเขียนคนอื่น ๆ ได้เผยแพร่ผลงานของตนเองด้วยเช่นกัน ซึ่งมีทั้งร้อยแก้ว โคลง ฉันท์ กาพย์ และกลอน (Thawipanya, 1980 : 2 : ก) ดังตัวอย่างโคลงสี่สุภาพ ความว่า

เดชพระผ่องภาพแม่น	แสงสุริย์
คุณพระอ้อมอนุกุล	โลกเลี้ยว
บุญพระแพร่ไพบุลย์	บานทวีป
ฤทธิพระสร่ายเสี้ยนเกลี้ยง	เคลื่อนแกล้วยกลายหนี

พุทธจักร์นฤนาทเอื้อ	เอาภาร
สาสนูปถัมภ์การ	ก่อสร้าง
ปรีตยาครนนานันต์	นิจพัตร สงฆ์แฮ
เป็นนรินทร์บร้าง	เรศร้าวราถอย

(Thawipanya, 1979 : 1 : 128)

โคลงยอพระเกียรติ ขำขันได้ตีพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือพิมพ์ *ทวีปัญญาสโมสร* ฉบับเดือน มิถุนายน พุทธศักราช 2447 เป็นพระนิพนธ์ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นสฤติย์ธำรงสวัสดิ์ พระนิพนธ์เป็นคำ ประพันธ์ประเภทร้อยและโคลง จำนวน 41 บท เพื่อทรงยอพระเกียรติสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหา วชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร

จะเห็นได้ว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริให้ออกหนังสือ พิมพ์ *ทวีปัญญา* ซึ่งนอกจากจะเป็นจุดเริ่มต้นของหนังสือพิมพ์ประเภท *วารสาร* (Sawananon, quoted in case Thawipanya, 1979 : 1 : ข) แล้วนั้น ยังเป็นการเปิดทางให้นักเขียนได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานของตนเองต่อ ประชาชน ไม่ว่าจะป็นในรูปแบบร้อยแก้วและร้อยกรอง ซึ่งนอกจากจะเป็นการส่งเสริมให้นักเขียนได้แสดงทรรศนะ ของตนผ่านงานเขียนรูปแบบดังกล่าวแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมการประพันธ์ร้อยกรองที่พระองค์ทรงให้ความสำคัญ เป็นอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้จากพระราชนิพนธ์ร้อยกรองส่วนพระองค์และบทร้อยกรองที่นักเขียนต่าง ๆ ได้แสดงไว้ ในหนังสือดังกล่าวด้วย

หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติ แล้ว ในปีพุทธศักราช 2461 ทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้งเมืองจำลองขึ้น พระราชทานชื่อว่า *ดุสิตธานี* ในบริเวณ พระราชวังดุสิต โดยมีการทดลองให้บริหารราชการแผ่นดินตามระบอบประชาธิปไตย นอกจากนี้ยังทรงพระกรุณา โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ออกหนังสือพิมพ์เผยแพร่ในเมือง *ดุสิตธานี* มีชื่อว่า *ดุสิตสมิต* เป็นหนังสือพิมพ์ราย สัปดาห์ ออกทุกวันเสาร์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นผู้จัดทำ มีนายจ่ายวด (ปานี ไกรฤกษ์) เป็นผู้ช่วย หม่อมเจ้าดุสิตากร วรวรณ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล และพระมหาเทพกษัตรสมุห (เนื่อง สาคริก) ร่วม มือกันบริหารงาน จำหน่ายฉบับละ 1 บาท รายได้ทั้งหมดที่ได้จากการจำหน่ายหนังสือนี้นำไปบำรุงราชนาวิไทย โดยฉบับแรกออกเผยแพร่เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม พุทธศักราช 2461 (Dusitsamit, 1986 : 2 : ก)

Malakun, Mom Luang (n.d. : 4) ได้กล่าวถึงหนังสือ *ดุสิตสมิต* ไว้ว่า "พอจะสรุปได้"

ว่าหนังสือพิมพ์ดุสิตสมิตวางนโยบายที่จะสร้างความขบขันให้ผู้อ่านสนุก ๆ และล้อเลียนคนโน้นบ้างคนนี้บ้าง แต่ก็มีได้มั่งร้ายอย่างใด ล้อกันเพื่อสนุก ๆ ความจริงเพื่อสอนกันทั้งนั้น"

หนังสือพิมพ์ *ดุสิตสมิต* ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ออกเผยแพร่ในเมือง *ดุสิตธานี* เพื่อทรงใช้เป็นสื่อสำหรับการเผยแพร่ข่าวสารในเมืองดังกล่าวแล้ว พระองค์ยังทรงใช้หนังสือพิมพ์เป็นเครื่องมือสำคัญในการปลูกฝังระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน ตลอดจนเป็นสื่อสำคัญในการเผยแพร่พระราชนิพนธ์ประเภทต่าง ๆ ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการประพันธ์ร้อยกรอง ซึ่งนอกจากจะมีคุณค่าในด้านเนื้อหาที่สั่งสอน ตักเตือน ล้อเลียน และวิจารณ์สังคมแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของการประพันธ์ร้อยกรองไปพร้อมกันอีกด้วย ดังตัวอย่างว่า

โคลงสุภาษิต

"An two men ride of a horse, one must ride behind."

(จากเรื่องละครชื่อ "มัท อะดู อะเบาต นะทิง," ของเชคสเปียร์.)

(โคลงจิตรลดา)

สองคนขึ้นขี่ม้า	เดียวกัน
คนหนึ่งก็จำจะ	ขี่ท้าย
ช่างเปรียบเหมาะครันจง	ตรองเถิด เพื่อนเอ
คำพูดนี้คล้ายเครื่อง	สะกิดใจ
ให้คิดว่าทุกกิจ	สถาน
พาณิชย์และกิจเมือง	ทุกชนิด
ซึ่งชนร่วมงานมี	อยู่มาก
แก่งแย่งกันผิดแท้	แน่นอน
อุทาหรณ์ขี่ม้า	ร่วมกัน
ต่างจะแย่งนั่งหน้า	ไปได้
แย่งกันขับหันเหียน	ม้ายุ่ง แน่นา
ต้องมอบหนึ่งให้ขับ	จึงดี

(Dusitsamit, 1987 : 3 : 131)

โคลงจิตรลดาข้างต้นเป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ในหนังสือพิมพ์ *ดุสิตสมิต* ฉบับที่ 33 เดือนกรกฎาคม พุทธศักราช 2462 โดยพระองค์ทรงนำสุภาษิตในบทละครเรื่อง "มัท อะดู อะเบาต นะทิง" ของเชคสเปียร์ ความว่า "An two men ride of a horse, one must ride behind." มาขยายความเป็นโคลงจิตรลดา จำนวน 7 บท นอกจากจะทรงมีพระราชประสงค์ใน

การสั่งสอนและให้ข้อคิดเตือนใจแก่ประชาชนในสมัยนั้นแล้ว ยังมีพระราชประสงค์ในการส่งเสริมและเผยแพร่การประพันธ์ร้อยกรองอีกด้วย

ดังนั้นกิจการด้านหนังสือพิมพ์ของไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีความเจริญก้าวหน้าและได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นยุคเฟื่องฟูของหนังสือพิมพ์ก็ว่าได้ ก่อให้เกิดการผลิตหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ออกจำหน่ายจำนวนมาก ทั้งหนังสือพิมพ์ภาษาไทย เช่น *จินโนสยามวารศัพท์* *กรุงเทพเดลิเมล์* *หนังสือพิมพ์ไทย* เป็นต้น หรือหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ เช่น *The Bangkok Times* ส่งผลให้เกิดการกระตุ้นความคิดความอ่านของคนในสังคม ตลอดจนการออกหนังสือพิมพ์เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานร้อยกรอง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสนพระราชหฤทัยและให้ความสำคัญมาโดยตลอดรัชสมัยของพระองค์

5. การพระราชนิพนธ์ตำราประพันธ์ศาสตร์

การส่งเสริมการประพันธ์ร้อยกรองในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ *การพระราชนิพนธ์ตำราประพันธ์ศาสตร์* ซึ่งพระองค์ทรงมีพระปรีชาสามารถและพระวิริยอุตสาหะอย่างยิ่งในการทรงศึกษา ค้นคว้า รวบรวม วรรณคดีโบราณ ตลอดจนตำราประพันธ์ศาสตร์ตั้งแต่อดีต และทรงนำมาสร้างสรรค์เป็นพระราชนิพนธ์อันทรงคุณค่าจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง *พระบรมราชาธิบายในการประพันธ์* และ *พระนลคำหลวง* ซึ่งผู้วิจัยจะได้อธิบายรายละเอียดต่อไปนี้

พระบรมราชาธิบายในการประพันธ์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นเพื่อให้เป็นตำราฝึกหัดการแต่งโคลงของนักเรียนโรงเรียนมหาดเล็กหลวง นอกจากนี้พระองค์ยังทรงมีพระราชประสงค์ที่จะทรงรวบรวม พื้นฟู และสร้างสรรค์การแต่งโคลง ดังที่ Intaraporn (2012 : 65) ได้กล่าวว่า "หากพิจารณาเนื้อหาของพระราชนิพนธ์นี้แล้ว จะพบว่าแท้จริงแล้วพระองค์น่าจะทรงมีพระราชประสงค์ในการพระราชนิพนธ์ 3 ประการดังนี้ ได้แก่ การฟื้นฟูการแต่งโคลง การรวบรวมแบบแผนการแต่งโคลง และการสร้างสรรค์โคลงชนิดใหม่จากพื้นฐานของเก่า"

เนื้อหาในพระราชนิพนธ์เรื่อง *พระบรมราชาธิบายในการประพันธ์* พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราชาธิบายในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการแต่งคำประพันธ์ร้อยกรอง ดังนี้

- 1) ความสำคัญและประโยชน์ของการแต่งคำประพันธ์ร้อยกรอง
- 2) ลักษณะการแต่งคำประพันธ์ร้อยกรองที่ควรละเว้นและควรปฏิบัติ
- 3) ลักษณะการแต่งโคลง ได้แก่ ลักษณะของโคลง การรับส่งสัมผัส คำเอกคำโท คำสร้อย และคำกระทุ้ง
- 4) ตัวอย่างของโคลงชนิดต่าง ๆ ได้แก่ โคลงสี่สุภาพ โคลงทันทิ โคลงกลบท โคลงกระทุ้ง โคลงตัน โคลงโบราณ และโคลงเยี่ยงโบราณ (โคลงที่ทรงประดิษฐ์ขึ้นใหม่)

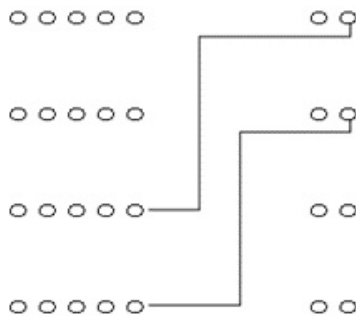
นอกจากนั้นในด้านที่มาของโคลงชนิดต่าง ๆ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงนำมาจากตำราประพันธ์ศาสตร์ในอดีต คือ ตำราจินตมณี ของพระโหราธิบดีในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช และ กาพย์สารวิลาสินี อีกทั้งพระองค์ยังทรงประดิษฐ์โคลงขึ้นใหม่ จำนวน 4 ชนิด ได้แก่ โคลงวชิรมาลี โคลงมุกตะมาลี โคลงรัตนมาลี และโคลงจิตรมาลี โดยทรงนำมาจาก กาพย์สารวิลาสินี อันแสดงให้เห็นพระปรีชาสามารถในด้านการประพันธ์ร้อยกรองอย่างชัดเจน

ถึงแม้ว่าพระราชนิพนธ์เรื่อง พระบรมราชาธิบายในการประพันธ์ จะมีความยาวที่ไม่มากนัก แต่ก็ถือว่าเป็นตำราประพันธ์ศาสตร์เล่มหนึ่งที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงชนิดต่าง ๆ ซึ่งพระองค์ทรงรวบรวมโคลงชนิดต่าง ๆ มาจัดไว้เป็นหมวดหมู่ พร้อมทั้งทรงอธิบายชื่อโคลง แผนผังคำประพันธ์ ตลอดจนทรงแสดงตัวอย่างของโคลงประเภทนั้น ๆ ดังปรากฏในพระราชนิพนธ์ความว่า

ตัวอย่างโคลงเหล่านี้ โดยมาจากกาพย์สารวิลาสินี

(1) วิชขุมาลี (คือโคลงด้นนั่นเอง แต่ไม่จำกัศอกโท)

ตัวอย่าง

ข้าแต่พระพุทธเกล้า

ลายลักษณะบาทหัตถ์

ชนนิกรไหว้อาจิณ

ตั้งกระหม่อมข้านิยต์

มุนินทร์

วิจิตร

คีนคำ

เทามรณ ฯ

(King Rama VI, 1974 : 22)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นลักษณะการอธิบายวิธีการแต่งโคลงที่ทรงใช้อธิบายใน พระบรมราชาธิบายในการประพันธ์ จากตัวอย่างนั้นพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงกล่าวถึงการแต่งโคลงโบราณที่มีชื่อว่า โคลงวิชขุมาลี พระองค์ทรงนำมาจาก กาพย์สารวิลาสินี และทรงอธิบายถึงที่มาของโคลง แผนผัง

คำประพันธ์ และยกตัวอย่างคำประพันธ์ชนิดนั้น พร้อมทั้งทรงพระราชนิพนธ์เป็นตัวอย่างประกอบ ซึ่งลักษณะการอธิบายเช่นนี้ปรากฏใน *พระบรมราชาธิบายในการประพันธ์* โดยตลอดทั้งเรื่อง

จะเห็นได้ว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงให้ความสำคัญเกี่ยวกับการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่เป็นอย่างยิ่งและทรงมีพระราชดำริในการฟื้นฟูการแต่งคำประพันธ์ดังกล่าวผ่าน *พระบรมราชาธิบายในการประพันธ์* โดยเป็นการรวบรวมและกำหนดมาตรฐานแบบแผนการแต่งโคลงสี่สำหรับเป็นตัวอย่างให้แก่ผู้ฝึกแต่งคำประพันธ์ต่อไป ดังที่ Intaraporn (2007 : 157) ได้กล่าวถึง *พระบรมราชาธิบายในการประพันธ์* ไว้ว่า "พระบรมราชาธิบายในการประพันธ์เล่มนี้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพยายามที่จะรวบรวมและกำหนดมาตรฐานแบบแผนการแต่งโคลงสี่ให้ครบถ้วน และยังพยายามที่จะคิดค้นโคลงรูปแบบใหม่ ๆ ด้วยการกำหนดตำแหน่งรับส่งสัมผัสต่างจากโคลงที่มีอยู่ ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นการนำเสนอ "ทางเลือก" ให้แก่ผู้ฝึกหัดแต่งโคลงมีแนวทางในการแต่งโคลงเพิ่มมากขึ้น"

ดังนั้น *พระบรมราชาธิบายในการประพันธ์* พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นพระราชนิพนธ์เรื่องสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความสนพระราชหฤทัยในด้านการแต่งคำประพันธ์และทรงเอาพระราชหฤทัยใส่ในเรื่องดังกล่าวเป็นที่สุด กอปรพระวิริยอุตสาหะพากเพียรอย่างสูงในการทรงศึกษา ค้นคว้า รวบรวม และจัดหมวดหมู่ของโคลงชนิดต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้ *พระบรมราชาธิบายในการประพันธ์* เป็นตำราฝึกหัดการแต่งโคลงของนักเรียนโรงเรียนมหาดเล็กหลวงแล้ว ยังเป็นการฟื้นฟูและสร้างสรรค์การแต่งโคลงไปพร้อมกันอีกด้วย

การส่งเสริมการประพันธ์ร้อยกรองของพระองค์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งในด้านการพระราชนิพนธ์ตำราประพันธ์ศาสตร์ ที่นอกจากจะทรงพระราชนิพนธ์ *พระบรมราชาธิบายในการประพันธ์* แล้วยังมีพระราชนิพนธ์ที่สำคัญ ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าเป็น *ตำราประพันธ์ศาสตร์ ประเภทปฏิบัติ* อีกเล่มหนึ่ง คือ พระราชนิพนธ์เรื่อง *พระนลคำหลวง*

พระนลคำหลวง เป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยทรงแปลความมาจากต้นฉบับภาษาอังกฤษของเซอร์ โมนีเยร์ โมนีเยร์-วิลเลียมส์ (Sir Monier Monier-Williams) เรื่อง *นโลปายานบรรพ* อันเป็นเรื่องที่มีอยู่ใน *คัมภีร์มหาภารตะ* ของมุนีกฤษณโฑวปายน (Satchaphan, 2010 : 12) พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเริ่มพระราชนิพนธ์เรื่อง *พระนลคำหลวง* เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 18 กันยายน พุทธศักราช 2456 ถึง วันเสาร์ที่ 9 พฤษภาคม พุทธศักราช 2457 และได้ตีพิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกเมื่อปี พุทธศักราช 2459 โดยพระองค์ทรงใช้ระยะเวลาในการตรวจทานและแก้ไขเพิ่มเติมถึง 2 ปี จึงได้ตีพิมพ์เผยแพร่นับได้ว่าเป็นผลงานที่เกิดจากพระวิริยะอุตสาหะอย่างยิ่ง (Raksamani, 2016 : 22-23)

พระราชนิพนธ์เรื่อง *พระนลคำหลวง* เริ่มต้นเรื่องด้วย "นมัสกฤติกา" คือบทไหว้ครู ต่อด้วย "อารัมภกถา" เพื่อแสดงจุดประสงค์ของการแต่งเรื่องดังกล่าว จากนั้น คือ "นิทานวิจาณะ" ซึ่งเป็นการเล่าถึงมูลเหตุของเรื่อง *พระนลคำหลวง* และต่อจากนั้นเป็นการดำเนินเรื่อง *พระนลคำหลวง* มีความยาวจำนวน 26 วรรค และจบด้วย "อุตตรกถา" (Satchaphan, 2010 : 12-13) นอกจากนี้ในส่วนท้ายของเรื่องยังมีภาคผนวกที่ทรงอธิบาย

ถึงลักษณะของคำประพันธ์และลำดับของคำประพันธ์ที่ทรงใช้ตลอดทั้งเรื่อง อีกทั้งยังมีอิทธิพลที่ทรงอธิบายที่มาและความหมายของคำศัพท์ที่ทรงเลือกใช้ในพระราชนิพนธ์เรื่อง *พระนลคำหลวง* อย่างละเอียด

ดังนั้นพระราชนิพนธ์เรื่อง *พระนลคำหลวง* ที่นอกจากจะเป็นงานเขียนประเภทร้อยกรองที่ให้ความบันเทิงแล้ว ยังเป็น "ตำราประพันธ์ศาสตร์" ไปพร้อมกันด้วย เห็นได้จากการที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเลือกใช้ฉันทลักษณ์ร้อยกรองของไทยแทบจะทุกชนิดสลับกันไปอย่างไร้ที่ติ กายัพ กลอน โคลง ฉันท์ ร่าย (Satchaphan, 2010 : 16) นอกจากนี้ Kobbun (2018 : 200-228) ได้กล่าวถึงแนวคิดของพระราชนิพนธ์เรื่อง *พระนลคำหลวง* สรุปได้ว่า *พระนลคำหลวง* มุ่งให้ความสำคัญต่อความหมายของ *คำหลวง* ว่าหมายถึง วิชาเกี่ยวกับการกวีหรือวิชาการแต่งหนังสือ ซึ่งพระองค์ปรารถนาให้บทพระราชนิพนธ์นี้เป็นแนวทางหรือแบบอย่างอันดีของการแต่งวรรณคดีที่ดี อีกทั้งคำว่า *คำหลวง* ยังหมายถึง งานกวีนิพนธ์ที่แต่งเป็นคำประพันธ์ทุกชนิดอีกด้วย

จะเห็นได้ว่าตำราประพันธ์ศาสตร์ ทั้ง 2 เล่ม อันได้แก่ *พระบรมราชาธิบายในการประพันธ์* และ *พระนลคำหลวง* ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นมานั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมการประพันธ์ร้อยกรอง โดยทรงมีพระราชประสงค์ให้พระราชนิพนธ์ดังกล่าวเป็นตำราสำหรับฝึกหัดแต่งคำประพันธ์แก่กุลบุตรในโรงเรียนมหาดเล็กหลวง นอกจากนี้ยังทรงให้ความสำคัญเกี่ยวกับการประพันธ์ร้อยกรอง ซึ่งนอกจากจะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความรู้ที่มีอารยธรรมแล้ว ยังเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้การประพันธ์ร้อยกรองของไทยนั้นคงอยู่สืบไป

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การส่งเสริมการประพันธ์ร้อยกรองของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีอยู่ 5 ด้าน ดังนี้ ประการแรก คือ ทรงศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่วรรณคดีโบราณ ได้แก่ พระราชนิพนธ์เรื่อง *บ่อเกิดรามเกียรติ์* และ *โองการแข่งน้ำ* ประการต่อมา ทรงนำวรรณคดีโบราณมาดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่ ได้แก่พระราชนิพนธ์เรื่อง *สุภาชีวิตพระร่วงคำโคลง โคลงโลกนิติจำแลง* และ *นิราศทะเลเถาไถ* ประการที่สาม คือ ทรงจัดตั้งวรรณคดีสโมสรเพื่อส่งเสริมการประพันธ์ ประการที่สี่ ทรงออกหนังสือพิมพ์เพื่อเผยแพร่ผลงานร้อยกรอง คือหนังสือพิมพ์ *ดุสิตสมิต* และประการสุดท้าย คือ ทรงพระราชนิพนธ์ตำราประพันธ์ศาสตร์ คือ *พระบรมราชาธิบายในการประพันธ์* และ *พระนลคำหลวง*

ผลการศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมการประพันธ์ร้อยกรองของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีอยู่ด้วยกันหลายประการ ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะ *นักวรรณคดีศึกษา* ดังจะเห็นได้จากการที่พระองค์ทรงค้นคว้าและเผยแพร่วรรณคดีโบราณ โดยทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในวรรณคดีโบราณและทรงมีพระบรมราชาธิบายเกี่ยวกับเหตุผลที่พระองค์ได้จากการศึกษาอย่างเป็นเหตุเป็นผลและมีหลักฐานสนับสนุนข้อเท็จจริง ประการต่อมา คือ พระองค์ทรงนำลักษณะเด่นของวรรณคดีโบราณในแต่ละเรื่องมาดัดแปลง โดยทรงมี

พระราชประสงค์ที่จะทรงสั่งสอน ตักเตือน และวิพากษ์วิจารณ์เหตุการณ์บ้านเมืองในรัชสมัยของพระองค์ผ่านพระราชนิพนธ์ที่ทรงสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ อีกทั้งการที่พระองค์ทรงนำวรรณคดีโบราณมาดัดแปลง สร้างสรรค์ และเผยแพร่ใหม่นั้น ย่อมส่งผลให้เกิดการหวนกลับมานิยมวรรณคดีโบราณอีกครั้งหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากการที่ทรงเผยแพร่วรรณคดีที่ทรงดัดแปลงและสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ ย่อมสร้างความน่าสนใจให้แก่ผู้อ่านและเกิดการติดตามและค้นหาตัวบทวรรณคดีโบราณมาศึกษาอีกครั้งหนึ่งด้วย นอกจากนี้ยังทรงก่อตั้ง *วรรณคดีสโมสร* ขึ้นมาเพื่อส่งเสริมการประพันธ์และการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง และประการสุดท้าย คือ ทรงพระราชนิพนธ์ตำราประพันธ์ศาสตร์ เพื่อเป็นตำราสำหรับฝึกแต่งคำประพันธ์ร้อยกรองกรอง โดยทรงมีพระราชประสงค์ให้เป็นประโยชน์แก่นักเรียนโรงเรียนมหาดเล็กหลวงต่อไป ด้วยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีแนวพระราชดำริเกี่ยวกับการส่งเสริมการประพันธ์ร้อยกรองของไทย เพราะทรงถือว่าเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงควมมีอารยธรรมของชาติ โดยตลอดรัชสมัยของพระองค์ทรงส่งเสริมและให้ความสำคัญเกี่ยวกับการประพันธ์ร้อยกรอง ซึ่งนอกจากจะเป็นการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญวัฒนาประการหนึ่งแล้ว ยังเป็นการกระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์และหวนกลับมานิยมการประพันธ์ร้อยกรองของไทยอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาการส่งเสริมการประพันธ์ร้อยแก้วของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพบรรยากาศของวรรณกรรมในรัชสมัยของพระองค์ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

รายการเอกสารอ้างอิง

- Bunkhachorn, T. (1987). *Phatthanakan Kansueksa Khonkha Lae Wichai Wannakhadi*. Bangkok: Faculty of Arts, Chulalongkorn University. (In Thai)
- Dachadisorn, His Royal Highness Prince. (2000). *Khonglokkaniti*. Bangkok: Ministry of Education. (In Thai)
- Dusitthani. (1986). *Dusitsamit Volume 2*. Bangkok: Mahamakuta Rajavidyalaya Foundation Under Royal Patronage. (In Thai)
- _____. (1987). *Dusitsamit Volume 3*. Bangkok: Mahamakuta Rajavidyalaya Foundation Under Royal Patronage. (In Thai)
- Fakkhong, S. (1987). *Wannakhadi Thai Konrap Itthiphon Tawantok*. 2nd ed. Bangkok: Department of Teacher Education. (In Thai)

- Fine Arts Department. (1959). Phraratchawinitchai Nai King Rama VI Rueang Ongkanchaengnam. *Journal of Fine Arts Department*, 7, 460-486. (In Thai)
- _____. (1973). *Ruam Wannakhadi 5 Rueang*. 3rd ed. Bangkok: Bannakan. (In Thai)
- _____. (2001). *Botlakon Rueang Rammakian Phraratchaniphon Nai King Rama II Lae Bokoedrammakian Phraratchaniphon Nai King Rama VI*. 7th ed. Bangkok: Silpabannakan. (In Thai)
- Intaraporn, W. (2007). Tamratangkhlong: Kansathapanamadtrathan Chanthalak. *Journal of Humanities and Social Sciences*, Thaksin University, 1(2), 144-167. (In Thai)
- _____. (2012). Phraborommarachathibai Nai Kanpraphan: Phapsathon Naeokhit Phraratchadamri Rueang Kanpraphan Roikong Khong King Rama VI. *Vajiravudh Ratchapat*, (November), 58-75. (In Thai)
- King Rama VI. (1974). *Phaborommarachathibai Nai Kanpraphan, Khongsupphalakwatrup, Sakkawachaithale, Sakkawananao, Nirat Malethethai, Phraratchaniphon Khong King Rama VI*. Bangkok: Business Organization of The Teachers' Council of Thailand.(In Thai)
- _____. (1985). *Suphasit Phraruang Khamkhong*. Bangkok: King Vajiravudh Memorial Foundation. (In Thai)
- _____. (2013). *Lokkaniti Chamlang*. 3rd ed. Bangkok: Sukhothai Thammathirat Open University. (In Thai)
- _____. (2016). *Phranon Khamluang Volume 1*. Bangkok: King Vajiravudh Memorial Foundation under Royal Patronage. (In Thai)
- Kobbun, P. (2018). The Poetics: Concept of Khamluang in Phranon Khamluang of King Rama VI. *Journal of Humanities Social Sciences*, 35(2), 200-288. (In Thai)
- Manisai, C. (2011). Phahulak Nai Nirat Maletheyhai. *The Journal of the Royal Institute of Thailand* 36(3), 442-455. (In Thai)
- Malakun, P., Mom Luang. (1988). *King Rama VI*. Bangkok: The National Identity Office.
- _____. (n.d.). *Dusitsamit Botwitthayu Kachaisiang*. Bangkok: Collecting and Researching Subcommittee of His Majesty King Vajiravudh's Writings. (In Thai)
- Michubot, W. (2014). *Somdetphramaha Thiraratchao*. Bangkok: sangsanbook. (In Thai)
- Pupaka, A. (2010). *The Works of King Rama Chulalongkorn and King Vajiravudh: Literature and Nation-Building*. Ph.D. dissertation, Department of Thai, Graduate School, Chulalongkorn University, Thailand. (In Thai)

- Raksamani, K. (2016). *Phranon Khamluang Phraratchaniphon Nai King Rama VI*. Bangkok: King Vajiravudh Memorial Foundation under Royal Patronage. (In Thai)
- Rueangraklikhit, C. (2014). Lokkaniti Chamlang: Kan Datpang Khonglokkaniti Hai Pen Wannakadi Khamson Thi Mi Laksana Lo Lae Siat Si. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 6(1) 49-76. (In Thai)
- Satchaphan, R. (2010). Wannasilp Nai Wannakhadi Thidairapyokyong Chak Wannakhadi Samoson. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 2(4), 1-24. (In Thai)
- Thawipanya Samoson. (1979). *Thawipanya Volume 1*. Bangkok: Mahamakuta Rajavidyalaya Foundation Under Royal Patronage. (In Thai)
- _____. (1980). *Thawipanya Volume 2*. Bangkok: Mahamakuta Rajavidyalaya Foundation Under Royal Patronage. (In Thai)